

BÜYÜK ÇELİŞKİ, ÜRETİM DÜŞÜYOR AMA İSTİHDAM ARTIYOR

Sanayide daralma DERİNLEŞİYOR

YÜKSEK enflasyonla mücadele kapsamında uygulanan sıkı para politikası **sanayi** üretiminde yavaşlamayı daha da belirginleştirdi. **Sanayide** daralmanın derinleştiğini tüm göstergeler ortaya koyarken, bu bağlamda en net veri, Türkiye İstatistik Kurumu'ndan (TÜİK) geldi. TÜİK'in **Sanayi** Üretim Endeksinde göre, **sanayi** üretimi yıllık yüzde 5,3, aylık yüzde 1,6 azaldı. **Sanayi** üretimi düşerken, TÜİK, Ağustos ayında işsizliğin 0,3 puan azaldığını, istihdamın 0,1 puan arttığını açıkladı. Ekonomistler, üretim düşerken işsizliğin artmasını ekonomistler 'çelişki' olarak yorumluyor. TÜİK'in **Sanayi** Üretim Endeksi, ağustosta aylık bazda yüzde 1,6 azalırken, yıllık bazdaki daralma ise yüzde 5,3'e ulaştı. Toplam **sanayi** üretimindeki söz konusu yıllık daralma, deprem felaketinin yaşandığı Şubat 2023'ten bu yana görülen en yüksek oranlı düşüş olarak kayıtlara geçti. Alt kırılımlara bakıldığında da imalat **sanayi** üretim endeksinin yıllık bazda yüzde 5,4 daraldığı görülüyor. Endekste ki dikkat çekici bir diğer veri ise teknoloji yoğunluğuna göre üretim verisinde görüldü. Buna göre en şiddet-

li daralma yıllık yüzde 11,5 ile orta ve yüksek teknoloji **sanayide** hesaplandı. Aynı dönemde yüksek teknoloji üretimi yüzde 1,5; orta-düşük teknoloji üretimi yüzde 4,1; düşük teknoloji üretimi de yüzde 3,1 daraldı.

Sanayinin röntgenini çeken en önemli veri setlerinden biri de **İstanbul Sanayi Odası (İSO) Türkiye İmalat PMI Raporu**... **İSO** İmalat PMI'ya göre, faaliyet koşullarındaki bozulma eğilimi altıncı aya girdi. Bu yılın Ağustos ayında 47,8 olan manşet PMI, eylülde 44,3'e geriledi. Manşet PMI'da pandemi dönemi olan Mayıs 2020'den bu yana en yüksek oranda düşüş kaydedildi. Yeni sipariş eksikliği ve fiyat artışları söz konusu düşüşte belirleyici oldu. İmalatçılar, düşük iş yüklerine bağlı olarak Eylül ayında istihdam hacmini de daralttı. İstihdamda en belirgin azalış ise tekstil sektöründe yaşandı. Tekstil sektörü istihdamında üst üste sekizinci ay kaydedilen düşüş, aynı zamanda Nisan 2020'den bu yana en yüksek oranda gerçekleşti. Raporla göre, yaklaşık altı yıldır ilk kez, takip edilen on sektörün tamamında istihdam gerileme kaydetti. **Sanayi** üretimindeki yavaş-

lama kapasite kullanım oranlarına da yansdı. Merkez Bankası tarafından açıklanan İmalat **Sanayi** Kapasite Kullanım Oranı (KKO), eylülde bir önceki aya göre 0,5 puan azalarak yüzde 74,9 olarak gerçekleşti. Böylece kapasite kullanım oranı son 18 ayın en düşük seviyesine indi. **Sanayide** en düşük kapasite yüzde 61,4 ile deri ve ilgili ürünlerin imalatında ölçülürken, onu yüzde 69,4 ile diğer imalatlar izledi.

Ciroda büyüme enflasyonun altında

Sanayideki düşük performans ciroları eritmeye devam ediyor. TÜİK tarafından en son açıklanan ciro endeksi verisine göre, **sanayi**, inşaat, ticaret ve hizmet sektörleri toplamında ciro endeksi ağustosta yıllık yüzde 41,8 artarken, aynı dönemde **sanayi** sektörü ciro endeksi yıllık yüzde 26,7 arttı. Ağustos ayında TÜFE'nin yıllık yüzde 51,97 olarak gerçekleştiği hesaba katılırsa, **sanayi** ciro endeksindeki artışın enflasyonun oldukça altında kaldığı görülüyor.

TÜİK'e göre işsizlik de azalıyor

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), açıkladığı verilere göre Ağustos 2024'te mevsim etkisinden arındırılmış işsizlik oranı 0,3 puan azalarak yüzde 8,5 seviyesinde gerçekleşti. Hanehalkı İşgücü Araştırması sonuçlarına göre; 15 ve daha yukarı yaştaki kişilerde işsiz sayısı 2024 yılı ağustos ayında bir önceki aya göre 89 bin kişi azalarak 3 milyon 55 bin kişi oldu. İşsizlik oranı erkeklerde yüzde 7,0 iken kadınlarda yüzde 11,4 olarak tahmin edildi.

İstihdam edilenlerin sayısı 2024 yılı ağustos ayında bir önceki aya göre 78 bin kişi artarak 32 milyon 776 bin kişi, istihdam oranı ise 0,1 puan artarak yüzde 49,7 oldu. Bu oran erkeklerde yüzde 67,1 iken kadınlarda yüzde 32,6 olarak gerçekleşti.

İşgücü 2024 yılı ağustos ayında bir önceki aya göre 10 bin kişi azalarak 35 milyon 831 bin kişi, işgücüne katılma oranı ise 0,1 puan azalarak yüzde 54,3 olarak gerçekleşti. İşgücüne katılma oranı erkeklerde yüzde 72,1 iken kadınlarda yüzde 36,8 oldu.

15-24 yaş grubunu kapsayan genç nüfusta işsizlik oranı bir önceki aya göre 0,1 puan artarak yüzde 16,5 oldu. Bu yaş grubunda işsizlik oranı; erkeklerde yüzde 13,8, kadınlarda ise yüzde 21,4 olarak tahmin edildi.

Zamana bağlı eksik istihdam, potansiyel işgücü ve işsizlerden oluşan atıl işgücü oranı 2024 yılı Ağustos ayında bir önceki aya göre 0,7 puan artarak yüzde 27,2 oldu. Zamana bağlı eksik istihdam ve işsizlerin bütünlük oranı yüzde 18,2 iken işsiz ve potansiyel işgücünün bütünlük oranı yüzde 18,7 olarak tahmin edildi.

Giyimde yatırım dengesi bozuldu

Dünyanın en büyük hazır giyim üretici ve ihracatçısı ülkeler arasında yer alan Türkiye, artan maliyetler nedeniyle uluslararası rekabette güç kaybettiği gibi yatırımlarda da denge bozuldu. **Türkiye Odaları ve Borsalar Birliği (TOBB) Hazır Giyim ve Konfeksiyon Sektör Meclis Başkanı Şeref Fayat**, Türk hazır giyim sektörü oyuncularının son bir yıl içinde yurtdışında yapmış olduğu yatırımların tutarının 130 milyon doları aşarak Türkiye'deki yatırımların 3,5-4 katına ulaştığını kaydetti. Fayat, "Türkiye'de yatırımların durduğu dönemde toplam rakam çok yüksek olmasa da yatırım yönünün değişmesi açısından oldukça önemli. Türkiye'de ise yeni yatırımdan çok tevsi yatırımları gerçekleşti ve bunun tutarı da yaklaşık 30-35 milyon dolar seviyesinde kaldı." dedi.

Türkiye'de önümüzdeki yılın ilk yarısında da yeni yatırım yapılmayacağını dile getiren Şeref Fayat, şöyle devam etti: "Bu maliyetler ile kimsenin yatırım yapmaya niyeti de olmaz. Türkiye'nin ithalatında yaşanan gerilemeden bahsediliyor, dış ticaret açığı azaldı deniyor ama bunun sebebi tüketim malları ithalatının yüzde 15 artmasına rağmen aramalı ve makine teçhizat ithalatının

azalması. Aslında bu da yatırımların durduğunun bir göstergesi."

Yurt dışı yatırımların en az yüzde 80'inin Mısır'a yapıldığı bilgisini paylaşan Şeref Fayat, bu trendin devam edeceği öngörüsünü dile getirdi. Mısır'ın daha çok Anadolu'ya yatırım yapmış şirketler tarafından tercih edildiğine dikkati çeken Fayat, "Teşvik verip Anadolu'ya gönderdik ama vergi muafiyeti avantajı tüm Türkiye'ye verilince avantajı kalmadı. Yetmiş işgücü de orada olduğu için oradaki Mısır'a gitmeye başladı. Üretimini Mısır'a taşıyan da var, Mısır'a açıp Anadolu'daki tesisini kapatan da var" dedi.

Bir yılda 2 bin 255 işletme kapandı. Sektör ihracatı bu yılın ocak-eylül döneminde yüzde 8,5 düşüş ile 13 milyar 609 milyon dolara gerilerken geçen sene temmuz ayında 42 bin 673 olan işyeri sayısı 40 bin 418'e, toplam sigortalı çalışan işçi sayısı da 677 bin 706'dan 611 bin 518'e düştü. Yani bir yıllık sürede 2 bin 255 işletme kapanırken, 66 bin 188 kişilik de istihdam kaybı yaşandı. Sektörün takibe düşen kredi miktarı ise geçen sene ağustos ayında 6 milyar 211 milyon TL iken bu yıl ağustos ayında yüzde 44 artışla 8 milyar 938 milyon TL'ye çıktı.

İş dünyasından 29 Ekim mesajları

İSO Yönetim Kurulu Başkanı Bahçivan, Cumhuriyetin ikinci yüzyılının bu ilk yılını kutlamanın çok anlamlı ve değerli olduğunu belirtirken, **TÜSİAD**'ın açıklamasında ise, "Cumhuriyet'in ikinci yüzyılında çağın gerektirdiği dönüşümü doğru okumamız gerekiyor" ifadeleri kullanıldı.

EKONOMİ SERVİSİ

İş dünyası temsilcileri 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı dolayısıyla mesaj yayımladı.

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, Cumhuriyet'in ikinci yüzyılının ilk yılını kutlamanın herkes için çok anlamlı ve değerli olduğunu bildirdi.

Çağdaş bir toplum kurma yolunda en önemli yenilik olan Cumhuriyet'in 101 yılı önce ilanı, egemenliğin Türk milletine geçmesinin tarihte yeni bir sayfa açtığı belirten Bahçivan, "Geçen bir asırda Cumhuriyetimiz güçlendi ve derinlere kök sald. Cumhuriyetimizin 101. yılında 29 Ekim Cumhuriyet Bayramımızı kutluyor, başta Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere Cumhuriyet'in ilanında emeği olan herkesi rahmet ve saygıyla anıyoruz." ifadelerini kullandı.

'Cumhuriyet, bir yönetim biçiminden çok daha fazlasını temsil ediyor'

Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği'nden (TÜSİAD) yapılan açıklamada, Cumhuriyet'in 101. yaşını kutlarken, Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşlarının saygı ve minnetle anıldığı, Atatürk'ün gösterdiği çağdaş medeniyet yolunda kararlılıkla ilerlemeye devam edildiği belirtildi.

Her 29 Ekim'in Cumhuriyet'in özgürlük, eşitlik, adalet, demokrasi ve toplumsal refah gibi kazanımlarına olan minnet duygusunu ifade etme fırsatı olduğu kaydedilen açıklamada, şu ifadeler yer verdi:

"Cumhuriyetin en önemli kazanımlarından biri geleceğe duyulan güvendir. 101 yıl önce Cumhuriyet, ulusumuzun kendi geleceğine güvenmesini sağladı. Sürdürülebilir bir biçimde kalkınmamız ve muasır medeniyetler seviyesini aşmamız için bizlere herberlik edecek kurumları, kuralları ve zihniyeti inşa eden Cumhuriyet oldu. Cumhuriyet, bu yönüyle bugün bizler için bir yönetim biçiminden çok daha fazlasını temsil ediyor. Cumhuriyet değerlerine ve kazanımlarına sahip çıkmanın yolu demokrasi, laiklik, ifade özgürlüğü ve hukukun üstünlüğü ilkelere sıkı sıkıya bağlı kalmaktan geçiyor."

Açıklamada Cumhuriyet'in ikinci yüzyılında çağın gerektirdiği dönüşümün

doğru okunması gerektiği belirtilerek, şu değerlendirmelere yer verildi:

"Çağın gerektirdiği dönüşüme uyum için Cumhuriyet'in temel kazanımlarından olan çağdaş ve eşit eğitim kritik önemdedir. Cumhuriyetimizin ilanından hemen sonra yurt çapına yayılan eğitim seferberliği, ülkemizin kalkınma hikayesinin de temeli olmuştur. Yurdun dört bir yanından doktorlar, mühendisler, bilim insanları, girişimciler, sanatçı ve sporcular böyle yetişmiştir. Bugün de bilim ve teknolojiye baş döndürücü gelişmeleri yakalayarak tüm dünyayla her alanda rekabet edebilen bir ülke olabilmek için bilimsel, çağdaş ve herkesi kapsayan bir eğitim seferberliğini yeniden birinci öncelik yapmalıyız. Bunun için kamunun kaynak tahsisinde eğitim önceliklendirilmeli ve çok daha fazla kaynak eğitime ayrılmalıdır. Çağın gerektirdiği becerilerle geleceğe hazırladığımız nesiller ile Cumhuriyetimizin ikinci yüzyılında yeni bir kalkınma hikayesini birlikte yazabiliriz."

YASED Başkanı Aksoy'un mesajı

ULUSLARARASI Yatırımcılar Derneği (YASED) Başkanı Engin Aksoy, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı dolayısıyla mesaj yayımladı. Aksoy, mesajında, YASED olarak Cumhuriyet'in 101. yıl dönümünde Türkiye'nin güçlü geleceğini kutlamanın gururunu yaşadıklarını belirtti.

Cumhuriyet'in, yalnızca bir yönetim biçimi değil, aynı zamanda çağdaşlaşma, özgürlük ve eşitlik ideallerinin simgesi olduğunu aktaran Aksoy, şu değerlendirmede bulundu:

"Cumhuriyet, demokratik değerler, hukukun üstünlüğü

ve ekonomik kalkınmanın teminatı olarak bizlere daha güçlü yarınlar inşa etme yolunda ilham vermektedir. Bu değerler, ülkemizin her alanda ilerlemesine ve uluslararası arenada saygın bir konuma ulaşmasına olanak tanımaktadır."

Aksoy, YASED'in, Türkiye'nin yatırım ortamını daha da geliştirmek, uluslararası işbirliğini güçlendirmek ve ekonomik büyümeye katkı sağlamak amacı ve sorumluluğuyla Cumhuriyet'in ışığında azimle çalışmalarını sürdürdüğünü vurguladı.

Cumhuriyet'in kazanımlarını korumak ve daha ileri taşımak için el birliğiyle çalışmaya devam edeceklerine işaret eden Aksoy, "Başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere, Cumhuriyetimizin kurulmasında emeği geçen tüm kahramanlarımızı saygı ve minnetle anıyoruz." ifadelerini kullandı.

'Bize düşen daha müreffeh bir Türkiye yolunda cabalamak'

İstanbul Ticaret Borsası (İSTİB) Başkanı Ali Kopuz ise Türk milletinin bağımsızlık ve varoluş mücadelesi olan İstiklal Savaşı'nın temel üstüne kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin, Türk milleti için sadece bir yönetim biçimi değil, aynı zamanda bağımsızlığın da tezahürü olduğunu belirtti.

Cumhuriyet'in ikinci yüzyılında kendilerine düşen görevin "kuruluşunda olduğu gibi bugün de şehitlerin kanıyla bedel ödedikleri Türkiye Cumhuriyeti'ne sahip çıkmak ve daha müreffeh bir Türkiye yolunda cabalamak" olduğunu vurgulayan Kopuz, şu değerlendirmeyi yaptı:

"Her türlü teröre ve ona destek olan dahili ve harici bedhahlara geçit vermeyeceğimizi en güçlü biçimde

Koç Holding'den 'Şans Eseri Değil, O'nun Eseri' kampanyası

KOÇ HOLDİNG, Cumhuriyet Bayramı'na özel "Şans Eseri Değil, O'nun Eseri" isimli iletişim kampanyasını duyurdu. Holdingden yapılan açıklamaya göre, Koç Holding, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'nda ses getiren bir kampanyaya imza atıyor.

"Şans Eseri Değil, O'nun Eseri" sloganıyla hazırlanan kampanya, Cumhuriyet'in sağladığı kazanımları hatırlatmayı hedefliyor. Topluluk şirketleriyle birlikte yürütülen kampanyayla holding, Türkiye'nin dört bir yanına Cumhuriyet kutlamalarını taşıyacak.

Kampanya, bayram coşkusunu dijital ve açık hava mecralarına taşıırken, her gün Cumhuriyet'in temel değerlerine dikkati çeken videolarla devam edecek.

8 Kasım'a kadar sürecek olan video serisinde, demokrasi, bağımsızlık, hukuk, tarım, kalkınma, eğitim, sağlık, sanat, spor ve barış gibi Cumhuriyet kazanımları ele alınacak.

göstermektedir. 'Hazır ol ceğne, eğer ister isen sulh-ü salâh' düsturuyla büyük atılım yaptığımız, son teknolojiyle geliştirilmiş yerli ve milli savunma kabiliyetimiz ve dinamik beşeri sermayemizle oyun kuran bir ülke olma yolunda ilerlemektedir. Cesur atılımımızın kurduğu Cumhuriyetimizi korumak için bizler de en az onlar kadar korkusuz olmalıyız. Unutulmamalıdır ki Türkiye Cumhuriyeti, Türk milletinin ayrılmaz bir parçası ve varlığının teminatıdır. Bu duygularla, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunun 101. yılında, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'nı tebrik ediyor, başta Cumhuriyetimizin banisi Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere Türkiye Cumhuriyeti'nin payidar olması için kuruluşundan bugüne kadar şahadet şerbeti içen kahraman şehitlerimizi rahmet ve minnetle anıyorum."

'Her konuda gelişimi ve değişimi desteklemek üzere tüm gücümüzle çalışıyoruz'

DenizBank Finansal Hizmetler Grubu CEO'su Hakan Ateş de 1997'de bankacılık aracılığıyla ülkesinin dört köşesine hizmet götürmeye kendini adanmış bir avuç insanla sektöre adım attıklarını kaydetti. Ateş, 81 ilde şubesi olan ve 15 bine yakın çalışanıyla Türkiye'nin en büyük 5'inci özel bankası olarak yollarına devam ettiklerini anlattı.

Ateş, borcunu ödemeyi ödevi bilen büyük bir aile olarak, Cumhuriyet'in değerlerini yaşatmak ve Türkiye'yi muasır medeniyetler seviyesine taşıyacak her konuda gelişimi ve değişimi desteklemek üzere tüm güçleriyle çalıştıklarını bildirdi.

Bu yaklaşımla, 2002'de özel bankalar arasında tarımı ilk kez sahiplenerek bu alana finansmanına dair örnek bir

model yarattıklarını kaydeden Ateş, aradan geçen sürede KOBİ'lere, belediyelere, turizm ve denizcilik sektörüne ve Türkiye'nin dev projelerine sundukları desteklerden bahsetti.

Ateş, kültür ve sanat faaliyetlerine sundukları katkılara değinerek, bu alanda hayata geçirdikleri projeleri anlattı.

"Bütün bunları yaparken, aramızdan gelen nesillerin üzerinde güvenle yaşam sürebileceği bir dünya için sorumluluklarımızı unutmuyoruz." ifadesini kullanan Ateş, finans sektörünün, Türkiye'nin yeşil ekonomiyi geçiş ve karbon-suzlaşma sürecinde oynadığı yönlendirici rolün bilincinde olduklarını vurguladı.

Bu nedenle çalışmalarının tamamını finansal olduğu kadar çevresel ve toplumsal etki ve boyutları da kapsayan bakış açısıyla değerlendirdiklerini kaydeden Ateş, şu ifadeleri kullandı:

"Kredi süreçlerimiz, yatırımlarımız, sağladığımız sendikasyon kredilerinde kendimize belirlediğimiz performans hedefleri gibi farklı kriterlerde tamamen sürdürülebilirlik bakışı açısını benimsiyoruz. Yine teknoloji tarafında da sürdürülebilirliğe hizmet eden girişimleri destekliyoruz. Yakın dönemde, iştirakimizi NEOHUB ve Birleşik Krallık'ta faaliyet gösteren Oxentia iş birliğinde, sürdürülebilirlik temasına odaklanan start-upların yurt dışına açılabilmesi için onlara danışmanlık sunan TRUK Hızlandırma Programımızı hayata geçirdik. Cumhuriyet'i sadece yönetim şekli değil, yaşam biçimi gören bir kurum olarak Türkiye'de kalkınmayı, gelişimi, fırsat eşitliğini destekleyecek her alanda, bugüne kadar olduğu gibi yarın da elimizi taşın altına koymaya devam edeceğiz."